

Uudistuva lukiokoulutus; opetussuunnitelman luonnoksen kommentit

222/12.00.05/2019

Koulutuslautakunta 09.04.2019 § 17

Rehtori Eija Mäenpää

Uusi lukiolaki ja -asetus astuvat voimaan 1.8.2019. Uuden lainsäädännön myötä Opetushallitus uudistaa lukion opetussuunnitelman, jonka luonnos on julkaistu 14.3.2019. Uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2021. Paikallisen opetussuunnitelman laatiminen alkaa syksyllä 2019 ja Naantali on hakenut tähän Opetushallitukselta hankerahoitusta. Opetussuunnitelman perusteiden luonnosta voi kommentoida 11.4.2019 saakka osoitteessa <https://beta.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kommentoi-lukion-opetussuunnitelman-perusteiden-luonnosta>. Opetussuunnitelman perusteiden luonnosta on esitelty jäljempänä ja sitä koskevat kommentit on sisennetty.

Perusopetuksen opetussuunnitelman laaja-alaiset taidot nousevat keskiöön myös uudessa lukion opetussuunnitelmassa. Nämä kaikkien aineiden yhteiset laaja-alaisen taitojen tavoitteet ovat:

1. hyvinvointiosaaminen
2. vuorovaikutusosaaminen
3. monitieteinen ja luova osaaminen
4. yhteiskunnallinen osaaminen
5. eettisyys ja ympäristöosaaminen
6. globaali- ja kulttuuri-osaaminen.

Lukio-opinnoille tulee uudennainen rakenne. Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on jäsennelty opetussuunnitelman perusteisiin 1–3 opintopisteen moduuleiksi, joista paikallisesti rakennetaan joko oppiaineiden omia tai yhteisiä, oppiainerajat ylittäviä opintojaksoja. Nämä entisten kurssien sijaan laadittavat opintojaksot voivat olla laajuudeltaan ja muodoltaan erilaisia. Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijoille. Opinnot arvioidaan opintojaksoittain. Lukion oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Tavoitteena on edistää lukiolaisten hyvinvointia ja tukea opiskelijoita entistä paremmin heidän opinnoissaan. Opetussuunnitelmassa painotetaan yhä vahvemmin opiskelijoiden osallisuutta, yhteistyötä, yhteisöllisyyttä ja monimuotoisuutta yksilölliset tarpeet samalla huomioon ottaen. Lisäksi lukio-opintojen opiskelijälähtöisyys ja opintojen henkilökohtaistaminen vahvistuvat.

Uusi opetussuunnitelma tarjoaa ratkaisuja nykyisiin sirpaleisiin lukio-opintoihin, jotka keskittyvät yksittäisiin oppiaineisiin vaikka nykypäivän työelämässä tarvitaan laajempaa kokonaisuuksien hahmottamisen taitoa. Oppiainerajat ylittävät opintojaksot mahdollistavat eri oppiaineiden välisen synergian, jolloin samankaltaisia

sisältöjä tai menetelmiä ei enää opeteta päällekkäin useissa aineissa vaan suurempien, useiden oppiaineiden kokonaisuuksien sisällä, jolloin toivottavasti opiskelijoiden kokemus uupumus vähenee. Valtakunnallisestikin tunnistettuna vaarana voi olla se, että opetuksenjärjestäjät suunnittelevat kukin omanlaisiaan eri oppiaineita sisältäviä opintojaksoja, jolloin opiskelijan muuttaessa paikkakunnalta toiselle hänen lukiossa suorittamiensa opintojaksoille ei ehkä olekaan toisessa lukiossa vastinetta. Oppiainerajat ylittävät opintojaksot edellyttävät opettajilta aivan uudenlaista yhteistyötä, yhteissuunnittelua ja yhteisopettajuutta, johon tullaan tarvitsemaan täydennyskoulutusta esim. tutoropettajahankkeesta, jossa Naantalin lukio on mukana.

Uuden lukiolain myötä opiskelijalla on oikeus henkilökohtaiseen opinto-ohjaukseen. Myös lukion päättävällä opiskelijalla on oikeus jatko-ohjaukseen. Sitä annetaan opiskelijoille, joiden opiskeluoikeus on päättymässä, tai jotka ovat eroamassa oppilaitoksesta, sekä henkilöille, jotka lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen eivät ole saaneet jatko-opiskelupaikkaa. Opiskelijalla on oikeus jatko-ohjaukseen oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana.

Opinto-ohjauksen vielä täsmällisempi kirjaaminen opetussuunnitelmaan on perusteltua. Nuoret valmistautuvat alati muuttuvaan työelämään ja ammatteihin, joita ei kenties vielä ole olemassakaan ja tässä he tarvitsevat koulun koko henkilöstön ohjausta niin aineenopettajan kuin opinto-ohjaajan näkökulmasta. Etukäteen on vaikea arvioida, kuinka moni ylioppilas, joka ei saa jatko-opintopaikkaa, tulee käyttämään oman lukionsa jatko-opinto-ohjausta vuoden ajan ylioppilaaksi valmistumisesta. Tästä syystä opinto-ohjaajan työmäärän resurssointi tulee olemaan haaste.

Opiskelijalla, jolla on oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukea on oikeus saada riippumatta siitä, mistä syystä tuen tarve aiheutuu. Tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Tukitoimia voivat olla esim. opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut. Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta, joka tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa samanaikaisopetuksena, ryhmämuotoisena tai yksilötukena. Erityisjärjestelyihin tulee antaa mahdollisuus lukio-opintojen aikana. Opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkintoa varten. Opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja asetuksessa säädetään ja opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä.

Erityisopetuksen kirjaaminen lukiolakiin ja opetussuunnitelmaan on kauan odotettu uudistus. Erityisopetuksen tarve kasvaa jatkuvasti ja aineenopettajien koulutus ei tarjoa tarpeeksi työkaluja erilaisten opiskelijoiden

kohtaamiseen, joten konsultatiivista erityisopetusta tarvitaan opiskelijoiden kanssa tehtävän erityisopetustyön lisäksi. Lukiolaki, lukioasetus tai opetussuunnitelman perusteet eivät ota kantaa oppilaitoksen tarjoaman erityisopetuksen määrään. Talouden suunnittelun kannalta tämä on haastavaa. Kaikkien opiskelijoiden tuen tarve tulee kartoittaa, mutta erityisopetuksen tarve saattaa vaihdella vuosittain.

Uusi lukiolaki velvoittaa lukiot yhteistyöhön korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa siten, että jokainen lukiolainen saa halutessaan mahdollisuuden saada kokemusta korkeakouluopetuksesta. Opiskelijalla on myös oltava mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan ja huomiota kiinnitetään lukion kieliohjelman monipuoliseen tarjontaan.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyön kirjaaminen lukiolakiin ja opetussuunnitelman perusteisiin on hyvä asia ja Naantalin lukiossa yhteistyötä tehdään jo Turun Ammattikorkeakoulun ja Turun Yliopiston kanssa. Yhteistyön muotoja tullaan kehittämään yhdessä alueen lukioiden kanssa. Lukio-opinnot ovat monelle opiskelijalle jo riittävän haastavia, joten kaikilla opiskelijoilla ei tule olemaan edellytyksiä korkeakouluopintojen suorittamiseksi jo lukioaikana, mutta osalle opiskelijoista tämä tarjoaa hyvän opintojen eriyttämisen väylän. Kansainvälisyys on jo nykyisellään vahvasti esillä Naantalin lukion matkailuopinnoissa ja Erasmus-hankkeissa. Naantalin lukion kieliohjelma on monipuolinen (englanti, ruotsi, saksa, ranska, espanja ja venäjä).

SIVISTYSTOIMENJOHTAJA:

Koulutuslautakunta merkitsee uudistuvan lukiokoulutuksen esittelyn tiedoksi ja yhtyy rehtori Eija Mäenpään kommentteihin lukion uusista opetussuunnitelman perusteista.

KOULUTUSLAUTAKUNTA:

Sivistystoimenjohtajan ehdotus hyväksyttiin.